

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon luonnokseen hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. SBB edustaa toimijoita, jotka käsittelevät biologisesti hajoavia jätteitä ja sivutuotteita ja ovat kiinnostuneita biokaasusta, uusiutuvista kaasuista, kaasuautoilusta ja ravinnekierrosta. SBB jäsenet tuottavat 70 % suomalaisesta biokaasusta, omistavat 85 % liikennekaasun jakeluasemista sekä vastaavat yli 50 % kierrätysravinnetuotannosta.

1 § Lain tarkoitus

SBB pitää hyvänä asiana sitä, että lakia päivitetään kiertotalousperiaatteiden mukaiseksi. Nykyaikana jätteenkäsittely ei ole vain loppusijoittamista, vaan tähtää etenevissä määrin raaka-aineiden tuottamiseen, jossa kierrätysmateriaalit kilpailevat samoilla markkinoilla neitsytpohjaisten materiaalien kanssa.

5§ Jätteen määritelmä

SBB:n mielestä EoW-asiaa koskeva muutosehdotus on kannatettava ja nykyaikainen; lainsäädännössä ei ole tarpeen kohdentaa ainetta tai esinettä johonkin tiettyyn käyttötarkoitukseen, vaan on tarkoituksenmukaisempaa jättää väljyyttä. Nykyinen jätelaissa oleva muotoilu voi

käytännössä johtaa siihen, että ympäristölupaa tulee päivittää, jos kierrätys raakaa-aineen käyttökohteeseen tulee muutoksia.

Lannoitekysymykset vielä epäselviä:

Jätelaisissa annettavien puitteiden pohjalta tullaan määrittelemään, miten ravinnekiertoa käytännössä tullaan toteuttamaan ja edistämään Suomessa. SBB haluaa huomauttaa, ettei jätelakimuutosehdotus yhdessä perustelumuistion kanssa tuo juurikaan selvyyttä kierrätysravinteiden ”hämäiseen” tilanteeseen, vaan työtä on jatkettava riittävin resurssein ja kattavan ministeriöiden välisen yhteistyön siivittämänä. SBB:n mielestä jätteeksi luokittelun päätyminen on hyvin tärkeä asia ravinnekierron kannalta. Asian tekee monimutkaiseksi vielä se, että osa asioista on pohdinnassa myös EU-tasolla erityisesti jätevesilietteen ja EU-lannoitevalmisteasetuksen soveltamisalan laajentumisen osalta. Komission tutkimuskeskus JRC arvioi parhaillaan, mitä teollisen prosessin sivutuotteina syntyneistä syötemateriaaleista voitaisiin ottaa mukaan asetuksen soveltamisalaan.

Vapaaehtoiset järjestelmiä kannattaa hyödyntää EoW-päätöksenteossa:

SBB:n mielestä vapaaehtoisia laatujärjestelmiä on järkevää hyödyntää niin kansallisessa EoW-päätöksenteossa kuin tapauskohtaisessa päätöksenteossa. SBB:n ylläpitämä Laatulannoitejärjestelmä on hyvä esimerkki järjestelmästä, joka on kehitetty yhteistyönä eri sidosryhmien kanssa ja jonka avulla on helppo havaita, täyttyykö tarkastelussa olevan tuotteen vaatimukset käyttötarkoituksessa.

Sujuvat menettelyt varmistettava:

Perustelumuistion sivulla 64 on kirjattu ”Tapauskohtainen ratkaisu voitaisiin tehdä sellaisen jätteen osalta, jolle ei ole Euroopan unionissa tai 2 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella säädetty arviointiperusteita.” SBB:n mielestä lannoitteiden osalta ei ole nyt riittävän selvää, mikä on suhde EU-tason EoW-kriteeristöjen ja kansallisten ratkaisujen osalta – milloin kansallisen EoW-kriteeristön tekeminen ja tapauskohtainen ratkaisu ovat mahdollisia, jos EU-tasolla on jo annettu kriteerit. Tapauskohtainen harkinta tulee olla mahdollista myös tapauksissa, joissa jätteelle on olemassa EU-tason tai kansalliset EoW-kriteerit. Tämän vuoksi SBB kehottaa, että tämän osalta jätelain toimeenpanoon ja asetustasoiseen jatkotyöhön jätetään riittävästi väljyyttä toimivan ratkaisun löytämiseksi.

Lannoitevalmisteita voidaan tehdä erilaisista raaka-aineista ja raaka-ainepohjalla on vaikutusta valmistetun kierrätyslannoitteen käyttökohteisiin. EU-lannoitevalmisteasetus antaa Eow-kriteerit

ainoastaan muutamille kierrätyslannoitteille. Miten voidaan varmistaa, että tapauskohtaisessa päätöksenteossa luvittaja ymmärtää riittävän hyvin esimerkiksi kompostin eri käyttökohteet ja lannoitevalmistuksen nippelit? SBB:n mielestä lannoitteiden EoW-asiat tulisi keskittää yhdelle viranomaiselle. SBB suosittelee Ruokavirastoa tähän tehtävään.

Perustelumuistion sivuilla 64 on kirjoitettu, että ”Arviointi ja perustelut olisi esitettävä toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle ratkaistavaksi toimintaa koskevassa ympäristölupapäätöksessä.” SBB ehdottaa, että perustelumuistioon tarkennetaan, ettei EoW-päätös välttämättä vaadi ympäristöluvan totaalista muuttamista, vaan myös kevyemmät menettelyt ovat mahdollisia. SBB:n mielestä ympäristönsuojelulainsäädännöllisten menettelyiden osalta työ on vielä keskeneräinen. Tämän vuoksi sujuvien ja tarkoituksellisten menettelyiden kehitystyötä tulee edelleen jatkaa laajassa yhteistyössä eri ministeriöiden, virastojen ja toimialan asiantuntijoiden kesken. SBB haluaa vielä kuitenkin muistuttaa, ettei ole tarkoituksenmukaista pyrkiä väkisin sovittamaan kaikkia jätteitä samaan menettelylliseen muottiin, vaan oikeaa mallia tulisi etsiä jo käytössä olevista toimivaksi havaituista menettelyistä. Esimerkiksi lannoitteiden osalta vastuuviranomaisen tulisi jatkossakin olla Ruokavirasto.

Selvennys tekstiin käyttäjän osalta:

SBB ehdottaa, että perustelumuistion sivulle 65 määriteltäisiin tarkemmin ”käyttäjä” ja ”markkinoille saattajan” antamalle kustakin esimerkit. Nyt erityisesti käyttäjä tuntuu vieraalta ja voi virheellisesti luoda mielleyhtymän ostajaan.

6§ Muut määritelmät

Elintarvikejäte:

SBB esittää, että kohdan 3 c osalta perustelumuistioon selvennettäisiin, missä elintarvikejätettä syntyy. Täsmennys on tarpeen myös kohtaan 3 b, sillä elintarvikejäte katsotaan kuuluvan biojätteen alle. Nyt perustelumuistiossa ei käy selväksi riittävän hyvin, että koskeeko kirjaus myös teollisuudessa syntyvää elintarvikejätettä ja toisaalta sitä, milloin elintarviketeollisuudessa syntyvä jäte on nimenomaan elintarvikejätettä eikä prosessijätettä tai sivutuotetta.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

15 § Jätteen erilliskeräysvelvollisuus

Erilliskeräysvelvoitteesta poikkeaminen:

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettävän erilliskeräyksestä poikkeamisen edellytyksistä. SBB pitää tärkeänä sitä, että kustannus- ja ympäristötehokkuuden varmistamiseksi yleisesti erilliskeräysvelvoitteesta on mahdollisuus poiketa, mutta kirjausehdotus on nyt mielestämme tarpeettoman kevyt. Täten esitämme, että 2 momenttiin lisätään seuraava tarkennus [hahasulkein]:

”Edellä 1 momentissa tarkoitetusta velvollisuudesta voidaan poiketa, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy [ja poikkeuksen tarkoituksenmukaisuus voidaan osoittaa elinkaariarviointipohjaisen tarkastelun perusteella]:

1) erilliskeräys ei johda parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen, kun otetaan huomioon jätteen jätehuollon kokonaisvaikutukset ympäristöön;...”

Erilliskeräyksen käyttöönoton aikataulu:

Lausuntomateriaalin joukossa olevissa liitteessä jäteasetusten päivittämiseksi kerrottiin erilliskeräysvelvoitteen käyttöönoton aikataulusta. Jäteasetuksen muutoshahmotelmassa esitetään kaksi erillistä siirtymäaikaa erilliskeräysvelvoitteen käyttöönotolle seuraavasti:

- Kunnan olisi järjestettävä asumisessa syntyvän pienikokoisen metallijätteen ja muun biojätteen kuin puutarha- tai puustojätteen erilliskeräys ja kierrätys sekä yhteistoiminnassa pakkausten tuottajien kanssa kuitu-, lasi-, metalli- ja muovipakkausjätteen erilliskeräys, vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi huoneistoa, viimeistään kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.
- Yli 10 000 asukkaan taajamassa asumisessa syntyvän biojätteen erilliskeräys olisi kuitenkin järjestettävä jokaiselta kiinteistöltä viimeistään kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

SBB:n mielestä biojätteen erilliskeräykselle kaavailtuja siirtymäaikoja ei ole tarpeen venyttää ainakaan sen perusteella, ettei biojätteen käsittelyyn olisi saatavilla käsittelykapasiteettia. Kapasiteettia syntyy kyllä, mikäli sille on tarvetta ja poliittinen tahtotila on selkeä – useat toimijat ovat jo ennakoineet tilannetta, ja vuoden 2020 aikana biojätteen käsittelyyn on valmistumassa neljä uutta biokaasulaitosta ja muutamaa nykyistä laitosta laajennetaan.

15 a § Kielto polttaa tai sijoittaa kaatopaikalle uudelleenkäytön valmistelua tai kierrätystä varten erilliskerättyä jätettä

SBB esittää lisättäväksi lauseen, joka mahdollistaa poiketa tämän pykälän vaatimuksista tarkasti rajatuissa poikkeustilanteissa. Kevään 2020 koronakriisi olisi pahimmillaan voinut jumittaa osan jätteenkäsittelykapasiteetista, mikäli esimerkiksi laitoksen henkilökunta olisi sairastunut tai jos laitosten huoltoon ja korjaukseen välttämättömiä varaosia ei olisi ollut mahdollista saada. Kriisi iski niin nopeasti ja voimakkaasti, ettei yrityksillä ollut juurikaan aikaa valmistautua tilanteeseen. Onneksi kriisi pysyi kuitenkin hallinnassa yhteiskunnan perustoimintojen hoitamisen osalta eikä tilanne eskaloitunut.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

-

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

41a§ Kiinteistöltä tapahtuva pienimuotoinen jätteen käsittely

Tämä pykälä on uusi, minkä vuoksi sen toimivuuteen voi alussa liittyä haasteita. SBB näkee potentiaalisena haasteena sen, ettei rajanveto pienimuotoisesta ja ei-ammattimaisen jätteenkäsittelyn välillä ole aina helppoa ja yksiselitteistä. Täten SBB pyytää kiinnittämään tähän asiaan huomioita lakimuutoksen valmistelussa ja myöhemmin lain toimeenpanon yhteydessä.

91 § Kunnan jätehuoltomääräykset

SBB pitää tärkeänä, että valtakunnallisista erilliskeräysmääräyksistä poiketaan ainoastaan erityisen painavasta syystä, mikä tulisi osoittaa elinkaariarviointiselvityksellä tai vastaavalla (kts. kommenttimme § 15 a osalta). SBB esittää, että 91 §:n 3 momentissa esitettyä viiden vuoden poikkeus muutettaisiin kolmeen vuoteen.

SBB peräänkuuluttaa myös sitä, että lakimuutosesityksen viimeistelyssä katsotaan huolella 15 a §:n sekä 91 §:n välinen suhde ja synkronointi siten, ettei niillä tarkoituksenmukaisesti höllennetä biojätteen erilliskeräysvelvoitetta. SBB pitää yhtenä keskeisenä ajatuksena biojätteen erilliskeräyksen tehokkuuden varmistamisessa sitä, että toimeenpanoa tuetaan nimenomaan valtakunnallisesti yhtenäisten jätehuoltomääräysten käyttöönotolla. Mikäli kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä annetaan liian helposti mahdollisuus poiketa valtakunnallisista minimitasoista, niin silloin em. perusajatus romuttuu. Pidämme kuitenkin tarpeellisena sitä, että kunnallisella tasolla voidaan esittää kuntakohtaisia määräyksiä esimerkiksi biojätepussin käytön ja -materiaalin osalta.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenveto

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Erilliskeräyksen käyttöönoton aikataulu:

Lausuntomateriaalin joukossa olevissa liitteessä jäteasetusten päivittämiseksi kerrottiin erilliskeräysvelvoitteen käyttöönoton aikataulusta. Jäteasetuksen muutoshahmotelmassa esitetään kaksi erillistä siirtymäaika erilliskeräysvelvoitteen käyttöönotolle seuraavasti:

- Kunnan olisi järjestettävä asumisessa syntyvän pienikokoisen metallijätteen ja muun biojätteen kuin puutarha- tai puustojätteen erilliskeräys ja kierrätys sekä yhteistoiminnassa pakkausten tuottajien kanssa kuitu-, lasi-, metalli- ja muovipakkausjätteen erilliskeräys, vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi huoneistoa, viimeistään kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.
- Yli 10 000 asukkaan taajamassa asumisessa syntyvän biojätteen erilliskeräys olisi kuitenkin järjestettävä jokaiselta kiinteistöltä viimeistään kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

SBB:n mielestä biojätteen erilliskeräykselle kaavailtuja siirtymäaikoja ei ole tarpeen venyttää ainakaan sen perusteella, ettei biojätteen käsittelyyn olisi saatavilla käsittelykapasiteettia. Kapasiteettia syntyy kyllä, mikäli sille on tarvetta ja poliittinen tahtotila on selkeä – useat toimijat ovat jo ennakoineet tilannetta, ja vuoden 2020 aikana biojätteen käsittelyyn on valmistumassa neljä uutta biokaasulaitosta ja muutamaa nykyistä laitosta laajennetaan.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Tarvitaan kierrätysintoa ja -ohjausta

Kestävien tuotanto- ja kulutustottumusten lisäämiseksi tarvitaan kiertotalouden mukaisia toimintamalleja. Erilliskeräys on yksi keskeisimmistä toimintamalleista kierrätyksen lisäämiseksi. Erilliskeräyksen lisäksi tarvitaan myös muita keinoja vahvistamaan kierrätyksen tehokkuus. SBB pitää tärkeänä, että biojätteen erilliskeräys toteutetaan Suomessa jämäptisti. SBB:n mielestä biojätteen kierrätystä voitaisiin lisäksi tehostaa asettamalla konkreettinen kierrätystavoite. Komissio tulee arvioimaan kierrätystavoitteiden laajentamista vuoteen 2025 mennessä. Kansallisen tavoitteen asettaminen olisi konkreettinen toimenpide osoituksena siitä, että Suomi kiertotalouden etujoukoissa. Valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa on asetettu biojätteelle 60 %:n kierrätystavoite vuoteen 2023 mennessä. SBB pitää tavoitetta haastavana, mutta oikeansuuntaisena.

Lopuksi

SBB pitää tärkeänä sitä, että jätelaki todella edistää hiilineutraalia kiertotaloutta. Onnistuneen jätelainsäädäntöuudistuksen kulmakiviä ovat elinkaariajattelun, jätehierarkian ja aiheuttaja maksaa periaatteiden noudattaminen. Näiden teesien pohjalta voidaan määrittää yhteiskunnan kannalta kustannus- ja ekotehokkain kokonaisuus, joka on myös laajasti hyväksyttävissä.

Virolainen-Hynnä Anna
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry